

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Deák Ferencz-u. 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

B lyegtelen levelet nem fogadunk el. Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Melléklapja: „GÖMÖR-KISHONT T. E. VÁRMEGYE HIVATALOS ÉRTESETŐJE.”

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Ujváros-utca 8. szám alatt (Tóthy-féle házban)
R Vozáry Gyula tanárnál. — Ide intézendők a kiadóhivatali illető előfizetés, hirdetés, nyiltér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos potsor térfogata 6 kr.
Bélyegdíj minden beiktatás után 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala Rimaszombat Ujváros utca Tóthy-féle házban, nem különben minden hazai postahivatal. Az előfizetés legcélszerűbben posta-utalvány uján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Az ország réme.

Isten ostora nehezült édes hazánkra! Tavasszal az árvíz söpörte el százezrek kenyérét, omlasszotta össze sárházát; nyáron át izzó nap heve pörkölte le mezőink zöld bársonyát; kiaszalva a esermélyek, patakok csatornáit; megfogyasztotta a bő vízü folyamokat; érez keménységűvé tévé a barázdákat, melyekre hat hónap óta még a harmat is csak lopva ült le pár percre, hogy ismét tova illanjon áldástalanul.

Még ez mind nem volt elég! Mint a csata-tereket fölkeresik, követik a ragadozó keselyűk. — gazdag lakomára lelve, — úgy követé nyomon a szárazságot keselyű-módra a minden élet iszonytató tűzvész.

Ez előtt 80—100 évben egyszer ha megtörtént, s még az egyes eseményeket is a „nagy tűz”-től számították, — ma gyakoriabbak, terjedelmesebbek azok.

Rége az épületek rendszertelensége, a kémények, tűzelőhelyek kezdetleges volta tekintet a tűz okozójának; ma a fejlettebb izlés, a gondosan körültekintve építkezés, a hatósági és házi nagyobb felügyelet korában sűrűbbé váltak a tüzesetek.

Aggódva keresi az ember az okokat, melyek forrásai a veszedelemnek és meg is találja azt. Ilyen ok először is a tűzzel való könnyelmű bánás.

Avagy nem könnyelműség az, midőn a eseléd, sőt a gazda is, üszköt téve a konyhában pipájára: ballag a csürbe, ólba vagy almozó szalmaért a kazalhoz. Avagy a subancz ifju cigarróra gyújtva megy az istállóba; s a szülék 12—13 éves gyermeköknek már megengedik a pipázást, szivarozást, kik aztán a pattogó gyufában gyönyörködve, hányszor voltak a tűz okozói. Aztán meg már nem is szivar, hanem cigarettá járja a városhoz közelébb eső falvak legényei között.

Könnyműség továbbá az is, hogy a kemenyéből a hamut, a kéménysepréskor a kormot, — melyben lappanghat egy-egy szikra, — kiöntik a trágyadombra, falun úgy, mint városon.

Könnyműség, hogy a gyufát a gyermek által is elérhető helyen tartják, kik aztán a tűzra-

kásban, „disznó pörkölösi” játékban gyönyörködve előidézék a tüzet.

Ha teljesen elhárítható nem volna is a tűz, de a fentebbiek figyelembe tartása mellett nem fordulna elő oly sűrű egymásutánban.

Oka továbbá a tűz nagy arányu elterjedésének az is, hogy a gyúlékony anyagokat, mint széna-, szalma-féleket a lakházak közelébe raktározzák.

Minden falut bástya gyanánt vesz körül sűrű lánczolatban a szalma és széna kazal, s ha egy helyütt, különösen a szél irányáról kiütött a tűz: megszakaszthatlanul lángtengerbe borul az egész falu, koldusbotra jut mind, kivétel nélkül.

Legnagyobb oka azonban a tűz elterjedésének a tűzrendőri szabályzatok keresztülvitelének lanyhasága.

A magas kormány megalkotta, s elrendelte azok keresztülvitelét, s azt tapasztaljuk, hogy a megyei hatóságok gyengeségén szenved az hájótörést. A törvény ott porosodik a levéltárban, (legfőleg a megyeház alsó helyiségébe raktározott szalma meggyuladásakor mozdul meg s lépi át a küszöböt, mint a mult évben)

Százezrek pusztultak el csak megyénkben is, pedig ha a törvény szigoruan végrehajtatott volna, ez összeg fele biztosan megmarad, megmentetik.

Eddigél két járás: a roznói is rimaszécsi tett időnként valamit. Ujabbán, — mint halljuk, — Feleden Dráskóczy főszolgabíró ur tartott a tűzrendőri teendőkre nézve járása jegyzői s bírival értekezletet. Mit fog az ő tapasztalt erélye, tettvágytól duzzadó akarateréje kivinni e tekintetben: hisszük, hogy sokat, de nem mindent.

Onnan feljebből, a közigazgatási bizottságból kellene jönni a kezdeményezésnek, aztán a támogatásnak, s egyöntetüleg kihatna mind az öt járásra, miként Nógrád-, Hont-, Pest-, Sopron-stb. megyék rég megeselekedtek.

Áldás lenne az egész megyére. A nép tulajóságos maradj, conservatív természetű, nem szívesen akar kényszer nélkül a közjóra áldozni, tenni. Fogatosítsa tehát a hatalom, mely előtt meghajlik és parancsára cselekszik.

Néhány község beszerezte a tűzi feckendőket, de a legtöbbje hallani sem akar róla; vagy

hogy látszólag eleget tegyen a törvénynek, hát 25—30 frton vásárol egyet „tessék-lássék” czélből.

A tűzrendőri szabályzat szerint láttassék el minden község feckendővel, de ne olyan kertlocsolóval, mely nem hogy oltaná, hanem még élesíti a tüzet; sem valami fényes kiállítású négy kerekű kétfogatu omnibuszokkal, melyek talán trágyahordásra czélszerűek, de tűzoltásra keveset érők, mint a rimaszécsi. „Drága, de roszak” ezek!

Szereztessek be oly feckendő, mely az egyes tűzvészeknél már kipróbáltatott, s megfélelt a várakozásnak, sőt meghaladta azt, melynek kezelése egyszerű, gyors és biztos, s a melynek értéke nem túl magas; melynél nem a czifraság, a külső fény fizettetik meg, hanem a hasznavehetőség.

A legtöbb község azzal mentekezik a vásárlástól, hogy nincs a ki betanítsa vagy kezelje a feckendőt! Ez a leghaszontalanabb mentés! Nem parádézást kell a feckendővel tenni, hanem alapos rövid kezelési gyakorlatot. (Erről a szerk. ur engedelmével maskor!) Egyébre alig van szükség. Ha mégis itt-ott többet is tesznek, az szórakoztató foglalkozás, összekötve a szép a hasznossal, a munka a mulatsággal, mely elűzi az egyhanguságot.

Háromszáz forintot három év alatt a legkisebb község is letörleszthet, amennyiben a feckendők részletfizetésre is kiadatnak ma már. A mely községek így cselekedtek, nem bánták meg, mutatja Jánosi, Simoni, Harmacz, Balog, Serke, Panyit, Martonfala, Iványi, Zádor stb. községek példája.

Az egyöntetű, egy méretű feckendőknek még azon nagy előnyük is van, hogy esőveik összetoldhatók, szükség esetén két feckendő esőve egyesíthető s így 100—150 méter távolról is szállíthatja a vizet.

Mind jó, hasznos, sőt szükséges volna bizony ez, csak egy kicsit több erély onnan a jelzett körből! Mindjárt kevesebb lenne a koldusbotra jutott községek száma és ritkábban jelentkeznék az ország réme: a tűz!

Csizy Miklós.

TÁRCSA.**A szerelem hatalma.**

Elbeszélés.

IV.

Ragyogó, verőfényes tavaszi nap következett. A nap-sugarak Szendike sűrűn lefűgönyözött szobája ablakán is beszűrődtek s szelid fényökkel megaranyozták a még esendesen szendergő leányka bájos arcát. Agya mellett hű komornája állott, ki alétsága óta nem hagyta el szeretett urnójét. Midőn félbélretdt és a közte és atyja közt lefolyt kínos párbeszéd emléke agyán átezikázott: keble mélyéből ellenállhatlan erővel egy remény-vesztett szív keservének dagadó hullámai emelkedtek fölfelé, melyek annál nagyobb erővel özönlöltek agyveleje felé, minél nagyobb erővel igyekezett azokat visszatartani.

A megpróbáltatás nehé napjai voltak azok Sehogy sem tudott utat, módot találni arra, hogy Emillel beszélhessen s megtudhassa, hogy viszonzszeretettik-e.

Eddig csak a véletlenre bízta sorsát s egy napról a másikra biztatta magát, hogy egy mentő gondolatot fog találni, de a napok multak s nem hoztak reményeknél és csalódásoknál egyebet. Tudta ugyan, hogy Emil rokonszenvez vele, mely könnyen szerelemmé nőheti ki magát; de ily helyzetben, ily kedélyállapotban nem esoda, hogy még a legbiztosabbat is kétségbe vonta.

Csak egy pillanatig láthatta volna őt . . . csak halvány jelét adta volna szerelmének . . . De ez meg nem történt; és mivel nem történt, — folyton erre gondolt Egyre tervezgetett. Tervet tervre halmcozott és újra elvétett — s mégsem talált más módot czélja elérésére, mint Emilt magához kéretni. Oda is ült íróasztalához, hogy írjon, de alig vetett papírra néhány sort: mely szegénypir borítá el arcát és remegő kézzel ezer darabra tépte azt. — s ujra megkezdődött bensejében a szabr és ész, a női önézet és a szerelem egyenetlen harcza.

Szegény, szegény leány! Ő még nem tudta, hogy

a szerelem önző, hogy az mindent kíván: szívet, lelket . . ; nem tudta, hogy az rettenetes ötödik eleme a természetnek, mely a más négy harezát is méhében hordozza, — miként nem tudta azt, hogy a szerelem fényesen megjutalmazza az érdeklőben fíradózt —: azért habozott, azért küzdött magával, szerelmével, míg végre is ez utóbbi győzött, — s gyors elhatározással irt Emilnek, hogy őt magához kérje. Midőn a levelet komornájának azonnali kézbesítését végett átadta: úgy érezte magát, mint a ki viharos fellegek között hányódó légi utból egyszerre a föld biztos talajára lép . . . Szívbe édes nyugalom vonult be s a végtelenségig fokozódott vihar után beállott a visszahatas.

Boldog mosolylyal ajkán várta Emilt, kinek jöttében — ösmerve udvariasságát — egy pillanatig sem kétkedett. — Nem is csalódott.

Alig hogy Emil a levelet átvette, rögtön sietett Szendike meghívásának eleget tenni.

Midőn Szendike a szeretett ifjut megpillantá, elébe sietett s nagy erőfeszítésbe került, hogy nem veté magát az oly epedve várt ifju karjaiba.

Miután Emil udvariasan köszönve, elfoglalta a számára kijelölt helyet: Szendike megragadá kezét és kérésre teljesítését megköszönve, — remegő hangon fejté ki neki hivattatásának czélját és vallotta be mély szegény-pírral arcán szakadozó mondatokban szerelmét. Kérte egyszerismind: ne ítélje ek, hogy női önézetét ennyire megalázza, de szívében régen élő mély szerelme háttérbe szorítja, egészen elnémítja az ész szavát és a higgadt gondolkozást lehetetlenné teszi. Kérte továbbá, hogy mentse meg a bizonytalanság pokoli kínjától és mondja meg neki: remélhet-e maga iránt valaha viszonzszerelmet kelthetni.

— Nem kívánok — folytató őnuralmát vesztve — ábrándos szerelme, örök imádat; nem kívánom szabadságában korlátozni és a nő erőfelle szeszélyeinek teljesítésére és türesére kárthatni . . . nem! nem! . . . csak közelében akarok lenni, parancsait lesni . . . Oh szóljon!

— folytató esdeklő hangon, látva, hogy Emil még mindig hallgat, — szóljon! . . . Nem bánom, ha felelete a legboldogtalanabbá tesz is, csak ezen bizonytalanságból mentsem meg.

E szavak után könyzapor fojtá el hangját s az izgalomtól kipirult arcát rózsás teleyerébe rejtve, — keservesen és meghatóan zokogott.

Emilt az utóbbi szavak annyira elérzékenyítették, hogy csak nehezen tudott szóhoz jutni, míg végre megilletődéssel válaszolt.

— Oh bárónó, nem képzelheti, hogy szavai keblemben mily visszhangra találtak. Igen, visszhangra, mely egy, szívemben már rég élő érzésből ered. Mert be kell vallanom, hogy már azon első pillanatban, melyben először láttam, megszerettem önt, de midőn egy józan pillanatban a közöttünk tátongó áthidalhatlan irt, atyja szigorát, családja büszkeségét és gazdagságát — s viszont az én parányiságomat tekintetbe véve összehasonlítottam, kitépni igyekeztem ezen érzelmet még csirájában szívemből, mely czélra ugy sem vezethetne soha. Hisz ösméri bárónó atyja elfogult, ingatlan előítéleteit s tudja, hogy rangján alól való férjhezmenetelére soha nem egyeznék. Fogadja méltóságod jóakarója tanácsát és tanuljon lemondani, mint én lemondtam . . . Oh mindenre kérem, a mi szent előtte — folytató térdre ereszkedve, midőn látta, hogy Szendike ellen akar mondani, — gondoljon atyja határtalan haragjára, melyet e viszony meg tudása maga után vonna — és mondjon le! . . . Oh mondjon le bárónó! feledjen méltóságod!

Szendike e szavakat Emille szerzett szemekkel hallgató végig. Midőn Emil elhallgatott, Szendike ijeszto szint öltött: arcizmai fájdalmasan vonaglottak, szemei megtörttek és ajkai megsárgultak, míg végre tompa, lemondó hangon így válaszolt:

— Tehát önben is csalódtam, kit őrangyalnak tekinték: ön is, kiben bízam, kiben szívem, eltem boldogságának megmentőjét véltem tekinthetni . . . s elfjött, hogy kárörvendőleg legeljen kinaimon és lábbal tiporja

Megnyitó beszéd.

A nagy-rózei középkereskedelmi iskolának 1890. évi okt. 2-án történt megnyitása alkalmából tartotta Mihály Dezso iskolaszóki elnök.

Hazánk felvirágzása, önállóságának, sőt lehetőleg függetlenségének polgárai értelemmel műveltségétől, önzetlen hazaszeretettől, vagyonságától és egészséges erkölcsi alapokon felelt lovagias jellemétől függ s ezekben birja alapját.

Hazánk polgárait — kit-kit élethivatása szerint — a most felsorolt tulajdon-ágok szerint részesévé tenni kötelessége a szülőknek, feladata a nevelésnek, az iskolának.

A honpolgár boldogulása, tehát hazánk felvirágzása, függetlenítése egyrészt a szülők kezében van letéve, kik a magot vetik, másrészt az iskolai tanítás, nevelés sikeres és helyes módszerében, mely a magot termőképessé teszi.

Városunk és polgárságának regenerálása a változott viszonyoknál fogva, a kis városi polgár keresetképessé tétele lehetőleg egyedüli célja és feladata mindazoknak, kik a város fejlődését és felvirágzását szívükön viselik s azt e vidéken egy minden tekintetben erős központtá tenni, keresett és megbecsült tartózkodó és letelepedő helylyé emelni kívánják, első sorban az iskola ügyét karolták fel s minden irányu tevékenységük alapjául az iskolát választották: felállítottuk felső polgári főiskolánkat, azért polgári iskolát, hogy ne csak a tudományok neveljünk férfiakat, kiknek majdnem bővében vagyunk, hanem neveljük a kis polgár gyermekeit azon élethivatásoknak, melyek arra születése, családi állásához legméltóbbak, s melyeken több függetlenség, nagyobb jólét érhető el, mint a tudományos pályá számfeletti ifjainál.

Hogy az eredményt biztosítsuk, az őszanyag nagy halandóságát korlátozzuk s a magyar műveltség esirait már a kisdéd szívébe beoltjuk, állítottunk magyar kisdédóvot.

Ekként csak is elemi oktatásügyünk vár még beható reformokra, mely azonban — szabad legyen hinnünk — soká vártni nem fog magára. S ha ez beteljesedik, iskoláink egy egészséges, egységes szervezet leendő, melynek fejlesztésén vállvetve fog közreműködni egyház, város és társadalom.

Ezen iskolaügynek immár én is 15 éve állok keblem legnemesebb lelkesedésével szolgálatában. S ezen szolgálat a mennyi gondot és keserűséget okozott, ép annyi örömet, lelki megelégedést szerzett nekem.

Nehéz kezdet mellett az egyház és város gyenge felkarolása, nagy ellenséges agitáció közepette, minden pártfogók nélkül nyitottuk meg intézetünk kapuját, szegényesen, inkább sajnálkozóik, mint felkarolói mellett.

Teremtettünk társadalmat és javunkra foglaltuk le ezen társadalom összetevékenységét. Nem hiába építettünk mint alapra, a társadalomra! Mert intézetünk mai felvirágzásának első és állandó felkarolóját ma is a társadalomban tiszteljük.

Lassu, de következetes fejlődésünk folyamán sikerült programunk kivételével a második nagy lépést tenni az asztalos műhely felállításával.

Mert az ipari és kereskedelmi pályának nevelni ifjakat léteztünk és feladatunk, a mint intézetünk megerősödött, ilyen irányban kelle az tovább fejlesztenünk.

Bár ezen intézetünk annyi évek óta még mindig a tanrendszer nem elég gyakorlatias és nem elég életrevaló voltával küzd: mindazáltal mint uttörő működött s annyit elértünk általa, hogy mi tudni véljük, egy ilyen ipartanintézet miként vezetessék s ez irányban illetékes helyre már több előterjesztést is tevünk: hogy a közönség tudtára jött annak, miszerint ezen tannhelyek, helyesebb módszer alkalmazása mellett egész áldásos intézetek lesznek. Hiszen nincs messze az idő, midőn közoktatási kormányunk által a tannhelyeknél életbe léptetendő alapos rendszerváltoztatás mellett ezen intézetünk is sűrűn fog ifjakat által látogatni és valóban művelt iparosokat fog nevelni és szolgáltatni a hazának.

A kellő időpontot bevárva, megtettük végül a szükséges lépéseket, hogy iskolánkat, ugyszólván betetőzzük s azt egy középkereskedelmi tanfolyammal meg bővítve bevégezzük egészszé kifejlesztjük.

A jeles terv megvalósításával évek óta foglalkozánk. Tapasztalván azonban, hogy a közéletben minden nagyobb cél elérésére a kellő időpontot célszerű bevárni és sokszor végtetés az ügyek erőltetése, vártunk, sokáig vártunk.

szívem legszentebb, legmagasztosabb érzelmeit . . . Hát csakugyan nincs senki a földtekén, kinek keblében fájdalmas panaszaim visszhangra találának . . . ?

— Ön azt állítja, hogy szeretett, folytatá keserűen, csak a viszonyokat tekintve elfeledé azt. Oh higye el: ön nem szeretett soha, sőt annak árnyalatát sem érezte. Mert ki viszonyokat vizsgál és sorompókat talál vagy fél valamitől — az istenre! nem szeretett soha . . . Csak a kinek szívét, lelkét a szerelem, mint az örültség hirtelen, váratlan ragadta meg; kit ez az érzelme boldoggá vagy boldogtalanná tesz; s kinek szerelme képezi életboldogságának legbiztosabb garanciáját — az szeret és szerethetett, az ítéltel meg érzelmeimet, annak keblében találhatnának szavam visszhangra . . .

Szendike hirtelen elhallgatott, mert atyját látta az ajtó keretében állni, ki bosszúálló angyalként tűnt fel előtte.

Midőn a báró, ki leányát csak megkeresendő jött fel, Emil jelenlétét észrevette, azt hívé, hogy Emil leányához betolakodott, — hirtelen kitért belőle az arisztokratikus dölly s határt nem ösmerő haraggal fordult Emilhez.

— Nem elégedett még meg, — mondá a haragtól reszkető hangon, melyből a lenézés kirt, — hogy tolokodásával leányom szívét és nyugalomát feldulta, még erkölcsileg is tönkre akarja tenni . . . ?

— Vádja, báró ur — válaszolt Emil, e nem várt támadás által meglepetve, nyugodtan, — legkevésbé sem terhel engem, és . . .

— Hallgasson! — dörgé a báró cikázó szemekkel, — engem nem fog álszentekedő beszédével elesabitani, mint boldogtalan leányomat. Azonnal távozzon, — folytatá az ajtóra mutatva, — s köszönje, hogy leányomat tekintve nem . . .

— Mig báró ur sértegetéseit vissza nem vonja, — szakítá őt félbe Emil haragos indignációval, — addig egy tapodtat sem teszek e helyről, s most . . .

— Mit?! még ön így mer velem saját házamban beszélni, — kiáltá magánkivül, — s dühét és heveségét

Végül ez év telén alkalmasnak találtuk az időpontot a terv létesítésére.

Örömmel kell kiemelnünk tanári karunk buzgalomát, mely felbátorítva dr. Kovács Gyula ural, a miskolci kereskedelmi és iparkamara érdemes titkárával, azóta miniszteri titkárrá előlépet valóban lelkes jóakarókkal váltott eszmecseré által igort pártfogás mellett ez ügyben egy jelesen, kellő szakértelemmel összeállított memorandumot dolgozott ki s azt kivétel végett iskolaszékünk elé terjeszté.

Iskolaszékünk — s meleg kollegialis köszönetünk érte, — a tervet nagy lelkesedéssel magáévá tette, rögtön a kivétel módosataihoz látott.

Anyagi támogatásért a magas kormányhoz, a városroshoz, a miskolci kereskedelmi és iparkamarához fordult és fordul a társadalomhoz. Mindenütt lelkes felkarolással fogadtatt.

Erkölsi támogatását kikérte a vármegyének, közgazgatási bizottságnak, kereskedelmi és iparkamarának, vármegyénk alispánjának, tanfelügyelőjének, kerületünk képviselőjének, valamint a szomszédos Jolsva város polgármesterének és saját városunk fejenek és előljárójának.

Tanintézetünket mindezen testületek és a közpályán működő vezérferfiak magukévé téve és felkarolva, ugyanazon testületek élén álló férfiakból álló küldöttség nyújtotta be kérévnyünket a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak és kérte Berzeviczy államtitkár ur kegyes pártfogását is.

A középkereskedelmi iskola felállítása a nagymélt. közokt. miniszter által csakugyan engedélyezve lett s ezen sokat ígéro nagy jelentőségű közoktatásügyi intézet ünnepélyes megnyitására gyűltünk ma egybe.

A kereskedelmi pálya az, mely hazánkban a legelhangyaltabbnak volt mondható a legújabb időkig. S hazánk és polgárai vagyonsodása lassu emelkedésének ez képezte fő indokát.

Pedig már Kossuth Lajos nagy hazánkfiai is buzditott: „Tengerre magyar!”

A tengereket, tehát földünk három ötödét a kereskedő uralja, de a művelt kereskedő uralja az egész világot.

A falu egyszerű pórnépe, a városok lakosai, koronás fők által szerzik be szükségleteiket: államok töltik szerzik beruházási pénzeiket, általuk él és virágzik az ipar, szóval az östermelő, az iparos, a kereskedő méltán sorakoznak azon negyedik nagy rendhez, melynek neve tudományos pálya.

A kereskedelmi pálya egyuttal a legtöbb oldalú élethivatások egyike, természetesen, ha az nemesak gyakorlati, de tudományos alapokon is szerzetetik meg.

Mellözöm felsorolását azon számos hivatal, állás, foglalkozás tevékenységnek, melyek egy művelt, kereskedelmi iskolát végezt növendék előtt nyitják; csupán felemlitem, hogy tisztességes uton, értelmi erők és munkásság mellett ez egyuttal azon pálya, melyen a férfiu legbiztosabban gyűjthet vagyont, s vagyonos polgárok az állam egyik erős alapköve. Ez azon pálya, mely az östermelés és iparezikének saját lakóinak javára történő forgalomba hozatala által eminens névben van hivatva a közvagyonsodás leghatalmasabb tényezőjévé válni. Tehát elsőrendű nemzetgazdasági faktor. Ez azon pálya, mely a férfiu legfüggetlenebbé teszi s kinek keble ne dobogna ezen függetlenség elérhetéseért.

Ez azon pálya, mely gyümölesit távol tengeren, messze vidékeken arathatja, mely valóban kozmopolita s még a haza szük határaihoz is csak az önzetlen hazafiság fűzé.

Ez azon pálya, mely még tultömvé nines, a melyen tehát ifjúságunkra fényes jövő vár. Végül ez azon pálya, melyen még alig létezik proletár.

Ezen pályára nevelni ifjakat képezendi feladatát ez alkalommal megnyitandó középkereskedelmi iskolánknak. Nagy és nemes feladat és körülményeink közt nehéz feladat!

Iskolaszékünk soha nem szűnő öntudatos és állandó lelkesedéssel fogja ezen intézet ügyeit böles kormányunk felügyelete és intenziói mellett szolgálni és azt kifejleszteni.

Esedeznem kell a nemes város, a vármegye, a különböző érdeklődő testületek és a nagy közönség állandó lelkes pártolása és felkarolásáért.

Tisztelt tanári kar! Ezen iskolával teljesen kifejlesztettük annak becses és szép jövőjét, felvirágzását megalapítottuk véljük. Önökön áll, hogy nagy céljainkat elérjük.

tekintve, talán a tettelegességig jut a dolog, ha az eddig háttérben lévő Szendike aléltan atyja karjaiba nem omlik.

Ezt látva, nem akarta Emil a boldogtalan atyát jelenlétével még jobban ingerelni, — szó nélkül elhagyta a szobát.

Tompa Mihály fiatalságáról.

A „Gömör-Kishont“ f. é. 36—38-ik számaiban P. Juhász László, csinos tanulmányt tett közzé Tompa Mihály ifju koráról. Tagadhatatlan, hogy szép és helyes, ha ez iránt a közlő melegen érdeklődik; lélekemelő, ha sorai a lap olvasó közönsége előtt visszhangra találnek.

Ezen érzet indított engem is, hogy a lap tisztelt olvasóinak nagybecsű figyelmét az ideí „Budapesti Szemle“ januáriusi füzetére felhívjam.

Léva y József Borsodvármegye ékes tollu főjegyzője közli ottan visszaemlékezéseit Tompa Mihály élet-történetéről, s élénk phatásiával rajzolja az öreg Tompát, a költő édes atyját, a ki kántár, vagyis szerinte hataló eszmadia volt, papnesot, kalendariomot árult, s azt mondják, verseket, fiatalabb korában maga is szerzett volna.

P. Juhász László mit sem tud arról, hogy az öreg Tompának Miskolczon háza és szölleje lett volna, pedig azt itt Léva y világosan megírta, sőt azt is állítja, hogy Tompa egy időben a városnál tizedesi vagy fertálymesteri hivatalt is viselt.

A költő mostoháját Bóka Juliannának hívták; félszemű öreg asszony volt ez, ugy látszik, édes anyja annak a két fiu gyermeknek, a kik közül az egyik, egy elnyomorodott vézna tetemtés a miskolci porcellángyárban ezirádákat és virágokat festetett; a másik foglalkozása után következtetve, erőteljes, csinos barna fiu, hentes legény.

A költő ifju korában maga sem lehetett valami vézna, ábrándos egyéniség: sőt ellenkezőleg Léva yt megte-mett, vaskos fiatal embernek mondja, a ki képes volt daczolni a mulatozás és kedvtelés mindenemű próbáival. Birközött éjjelezett, a mit valaki ma már talán duhajko-

E ezélok: valódi hazafias kulturmissziót teljesítő is kolánk állandó virágzása s abban a már most sokoldalu nevelésnek, ismeretek terjesztésének jeles, sőt kitünő vezetése, hogy iskolánk nagy viadéknak azért sok áldozatot hozó városunknak igényeit kielégíthesse, kormányunk elismerését kinyerhesse, s állandó és büszkeségünk feltett tárgyát képezze.

Hiszem és tudom, a tanári kar azon magaslátról fogja szorgalom- és értelemmel végezni nagy feladatát, a melyen állania kell, s a melyen én öket állandóul látni szeretem, s a mely nekik elismerést, köztiszteltetlet és hálat fog szerezni.

El nem mulaszthatom köszönetemet és halámat tolmácsolni mindazok iránt, kik az intézet létrehozatalát elősegítették. Mely halánkat kell tolmácsolnunk ő nagyméltóságú Csáky Albin gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak és mélt. Berzeviczy Albert államtitkár urnak, kik az intézet létrehozatalát engedélyezni kegyeskedtek s kiket engedjen a gondviselés magas állásukban hazánk javára és jólétére még soká, igen soká működnetni.

Ti pedig, az intézet első növendékei, valódi és jeles ifjakhoz méltóan dolgozzatok, tanuljatok, hogy büszkék lehessünk reátok! Általatok szüleitek boldogok, magatok pedig hazánk jeles polgárai legyetek.

Ezzel az intézetet megnyitom, annak böles vezetésére tanári karunkat felkérem s imát rebegek a Mindenhatóhoz, hogy ezen intézet felvirágzását az emberi társadalom javára engedje.

Kívánom, hogy polgári és középkereskedelmi iskolánk örökké fennmaradjon! Eljen!

Levelezés.

Rimaszecs, 1890. október 4.

Kedves barátom! Beesés lapodat, két szomorú hírről értesíthetem. A tűzvész e héten két szomszéd községünköt semmisítette meg. Az egyik Lénárdfala, a másik Jéne. Az egyikben a rimaszécsi országos vásár első napján, október 2-án délután 2 óra tájon, a másikban a vásár második napján, október 3-án délután 1 óra-ker ütött ki a tűzvész rettenetes szélviharban. A községek lakosai nagyobb részt a vásáron voltak bent. Csak a gyermekek és az öregek voltak otthon. A mint az orkán által fölzavart porban ide látszott a Lénárdfala felett hömpölygő füstgomoly, s a vészkiáltás elterjedt a vásáron, a vásáros nép kétségbeesett sikoltással rohant haza felé. De hogy valamit megmenthessen, mind későn érkezett. Mivel a hónapok óta tartó rettenetes szárazságban és szélviharban néhány percz alatt a fél falu lángba állott. Mint halljuk, a községnek a templomtól és iskolától délre eső nagyobbik fele teljesen megsemmisült. Két öreg beteg ember és két gyermek odaégett.

Vásárunk második napját pedig Jéne község lángbeborulása tette rémületessé. Innen is bent volt a falu nagy része a vásáron. Leirhatatlan az a jelenet, mikor a gyalogosan lévő férfiak, asszonyok, gyermekek sikoltozva utat törnek maguknak a sátorok közt, s a lénárdfalvi borzalmas eseményektől is megrémülve, futnak torony irányában haza felé, s lábuk alatt nem látva a rögöt, kétségbeesett tekintetökkel ott függnek az óriási lángoszlopokon és füst felhőkön, melyek, a tűz újabb táplálékot nyervén, meg-meg ujuló erővel törnek a magas égt felé, s számlálják magukban, hogy vajjon ök égnek-e már? bent rekedtek-e gyermekeik? ment-e meg nekik valaki valamit? s a futásban kifáradt asszonyok el-el buknak, aztán megint felkelnek és futnak tovább.

A tűz itt a falu nyugati oldalán támadt, valószínűleg vígvázatlanságból, s a teknő forma völgyben fekvő község dereka pár pillanat alatt lángokba állott. A rimaszécsi vízipuskával Lozinák János ur, a harmacziál Simon István lelkész ur jókor megérkeztek s rendkívül hasznos szolgálatakat tettek a tűz tovább terjedésének megállításában. Ok és az ő emberek, különösen pedig Elek Gusztáv rimaszécsi esővezető, Komáromi István Súsáról és a megjelent esendörök fogadják e helyen is Jéne község leghaládatosabb köszönetét önfeláldozó munkájokért.

A kár sok ezer forintra rug. 24 család szenvedett vesztéséget. Ezek közül 9-nek a lakóháza megmaradt, az is összerongálva, de egyebe egy szála sem. 13 család pe-

dásnak volna hajlandó betudni, miután bizonyítgatni szeretne nagy testi erejét, úgy hogy egy egész játék-kartyát szét tudott egy fogásra szakítani. Egy ilyen alkalommal pattant meg egy ér a kezé fejében, és Tompa ezen érnek feltünő kidudorodását egész életén keresztül viselte.

A költő szerete a vidám mulatozó baráti kört, különösen a hol magát fesztelenül érezhette, szivesen elpo-harazott, eldalolgot, kartyázgatott, mindenek fölött pedig a dohányzást szerette szenvedélyesen, Léva y Tompa dalai közül azt a költői levelet, a melyet Petőfőhöz írt, olyannak tünteti fel, mintha a bornak kedvelője lett volna, ő azonban barátját borivónak egyáltalában nem mondhatja.

Tompa Mihály mindig tevékeny és munkakedvelő volt; tanuló korában a rendtartás és szorgalom, hir szerint, nem tartozott volna kiváló tulajdonai közé, de annál szigorubbán ragaszkodott később mind a kettőhöz, a mire Léva y érdekes példaként is hoz fel.

Könyveket a költő nem igen gyűjtögetett, talán azért, hogy a vele született eredetiséget a sok olvasás által le ne vetkezze; vagy a mi hihetőbb, hogy deák korában nem telt az neki.

Nevelkedése után félig borsodinak tartotta magát; 1845-ben pályázott is tanári állásért a miskolci ref. gymnasiumhoz, de az oda való X. Sámuel káplán, elűtötte tőle Erre mondta a költő a lelkésznek: Látod — Samukám — ebben az esetben az vesztett, a ki győzött, és az nyert, a ki vesztett!

És csakugyan semmi szükség sincs rá, hogy a Tompa származásának és neveltségének helye fölött versengjen két vármegye; ma már a költő édes mindyájunké, s a szó nemesebb értelmében elmondhatjuk, hogy mikor őt elvesztettük, akkor is nyertünk; elnyertük örökbeeső költeményeit, a melyek maradó béeszel foguak birni, mig a hármas halom és négy folyó hazájában magyar él!

Findura Imre.

dig, a község legszegényebbjéi, magán és a rajta lévő ruhán kívül egy fillér értékűt sem volt képes megmen-
teni. Szegényes szalmás házuk és mindenük, a mi ke-
vessel bírtak, összeöregt sár, por és hamu. — Egyik jó
igyekezetű szegény ember előtte való nap vett megku-
porogtatott pénzeszkőjén egy malacot, az is odaégett;
a másik szegény özvegy asszony a lángokból egy pár-
nászkát akart megmenteni, de mielőtt a házába bejutha-
tott volna, tüzet fogott a rajta lévő ruhája, s az is le-
égett, ugy kellett leöntözni; egy gyermekes anyának,
a hogy az egy ingecskeben alvó csecsemőjét a bőlesőjéből
kiragadja, ugy kellett az égő házból kifutnia, s most sem-
mije e kerek világban mára, mint az a meztelen gyermek,
a kit most nem meleg dunnáskával takargat be, hanem
csak forró könnyekkel fűrésztget.

Ennek a 13 szegény szerencsétlen családnak a köz-
zolgó téllal szemben nincsen más ruházata, mint a mely-
ben a pusztító lángokból kimenekült, nincsen más hajléka,
mint az Istennek magasságos ege, nincsen más támasza,
mint a koldusbot, nincsen más tápláléka, mint a mit az
emberi nemes szív és könyörület keze nyújt neki. —
Testvéreim! nyissátok meg emberbaráti szíveteket s nyúj-
tátok ki könyörületre jölvő kezeiteket s megáld titeket
az Isten, s áldogatni fogunk mi is s kezeitekre forró lá-
la könnyeink fognak hullani.

A jénei tűzkárosultak részére, az első szükségek
enyhítése végett, a páratlan buzgalmu Lozinák János
kezdeményezésére és vezetése alatt másnap (okt. 4.) Ri-
maszécésen gyűjtést rendeztünk. S házakénti megkeresé-
sünknek pár óra alatt szép eredmény lett, ugy hogy déli
11 órára már 32 kenyeret, 20 font szalonnát és 11 ft
94 krt vihettünk ki Jénebe s oszthattunk szét a füstölő
romok közt javeszékeltő szerencsétlenek között. Gyűjté-
sünkhöz a következők járultak szives adományaikkal: tek
Lengyel György 5 ft, Luby Gyula 1 ft, Krakovics
János 30 kr, Vitko Lajos 20 kr, Gleich István 20 kr,
Csorba Kálmán 50 kr, Lóska András 20 kr, Czene János
20 kr, Perez József 20 kr, és egy kenyeret. Poprócsi
Ambrus 4 krt, Lamos Lajos 1 frtot, Csencsik István
20 krt, Holló Ilona k. a. 50 krt, Róth Dávid 50 krt,
Kmeti Pál 10 krt, Nagy István 50 krt, id. Valovics Fe-
rencz 1 frt, Glatter F. 30 krt adományoztak. — Kenye-
ret adományoztak: Nagy Józsefné, Lozinák János, Boros
György, Sósik Pál, Gál András, Gál János, Szegedi
András és János, Varga György, Márton Mihály, István
és Károly, ifj. Brinda József, János, István, Orbán Mi-
hály, és Istvánné, Gál József, Murányi Demeter, Mi-
hály, József és Andrásné, Boros János és Illés, Lóska
Ferencz, Sósik József és János, Lóska Sándor és Ist-
vánné, Czigány György ifj., Rigó István, Marczis Pál,
Csicsur Ferencz, Boros István Borsos János, özvegy
Boros Jánosné, Hegedűs Gusztáv, és István, Mihály
András, Hankó Józsefné és István, Kolozi Péter és Mi-
hály, Boros István molnár. Szalonnát adtak: Nagy József-
né, Vattay Lászlóné, Boros György, Sósik Pál, Brinda
József, Bojki Róza, Mészáros János, Falk József, Lóska
Márton, Beresik János, id. Rigó István, Marczis Pál,
Hegedűs János, Hankó Józsefné Kolozi István, Főtiszt-
telendő Bráz János plébános ur pedig egy köböl gabonát
adományozott a négy leginszegebb család számára. Fo-
gadják a kegyes adakozók mindnyájan, a tizenhárom
véginségre jutott szerencsétlen család (41 lélekből áll.)
legfőbb köszönetét és sirig tartó halálját.

Vattay László,
rimaszécés-jénei ev. ref. lelkész.

Közgazdaság.

A bécsi gazdasági kiállítás eredményét a lapokból
ösmernjük mindnyájan; s gazdáinkra tanulságos s mi több
buzdítólag is hathat, mert hiszen főleg a gyapju, gazdá-
ink jelenléteken s biztos jövedelmét képezi, kell tehát,
hogy e biztos jövedelmi forrás, a gyárosok kívánalmái-
nak megfelelőleg állítsassék elő. S hogy ez minél inkább
ezelírnyosabb legyen, a kiállítási bizottság, eltérőleg a
rég szokástól, a gyárosokra bízta a gyapju minőségének
megbírálatát, hogy mindenki — eltekintve minden rész-
rehabilitást — látta a gyárosok szigorú, önzetlen bírálatát s
szakvéleményét, s az esetleges hiányoknál, jövőben a hi-
bák kijavításán munkálkodjanak. S innen van aztán az,
hogy míg egyes birtokosok a gyapju termelés magas
színelonán álltak, s ma a szakértők szigorú bírálata
folytán nagy háttérbe jutottak; s viszont vannak birtoko-
sok, kikről ez előtt soha sem beszéltek és most legelő-
állanak. — Használólag, szerényen, lassan, ha u-
gószkodástól menten, alig pár éve szakszerűen vezeti
juhászatait Okolicsányi Gáspár ráhói földbirtokos,
s ma már ott áll, hogy kinek juhászata eddigelé alig öm-
meretes, gyapja a losonci vásáron — az ahoz keveset
értő szidók által — csak a közönséges gyapju áraknál
valamivel nagyobb áron kelt el; ma, midőn Gömörvár-
megyét a bécsi gazdasági kiállításon egyedül és fé-
nyesen képviselte, a bel- és külföldi gyárosok szaksze-
rű bírálatának véleménye alapján fésűs gyapja; másod-
dik díjra vagyis ezüst éremre érdemesített, s
minőségét tekintve: „jó, középfinom, lágy, szép
gyapju”. Igy szól a szakértők szigorú bírálata Okoli-
csányi Gáspár fésűs gyapjáról, kiket a bécsi gazdasági ki-
állítás bizottsága arra kért meg, hogy nyilatkozza-
nak öszintén, minden tartózkodás nélkül a kiállított gyap-
juk minőségéről s esetleg hibáikról. E középfinom, lágy,
szép gyapju leginkább is ajánlható, mert ma értékesebb,
s az állatok oly nagyok, hogy mint húr juhok is jobban
s nagyobb árban adhatók el, s miután nagyobbak, a
gyapju mennyiségök is több. Tenyész-kosai — tudtom-
mal — ez idén már szép számmal keltek el darabonként
25 frtért, s ma is, főleg jövőre nagyobb számmal lesznek
nala kaphatók. Most már díjazott tenyész-kosai, éremmel
kitüntetett fésűs gyapja, — előzőleg a nagy-körösi kiállítá-
sán, — szóval szakszerűen fejlesztett juhászata Gömör-
vármegye diszére válik, s szorgalmáért csak elismeréssel
adózhatnak birtokos társai. K.

Helybeli hírek.

Főgymnásiumunk ifjúságának „Tompá kör“-e is
megülte okt. 6-án a szabadság vértanúinak emlékét. Az
ünnepségnek, mely az összes tanuló ifjúság, tanárikar s
esekély számu közönség jelenlétében a főgymnásium
torna csarnokában folyt le, a következők műsorral: 1. El-
nöki megnyitó beszéd Dr. Veres Samu tanártól; 2. A
Lengyelek fehér asszonya, Jókai Mórtól, szavalja Novek
Béla; 3. Visszaemlékezés október 6-ra, Ladányi Béla-

tól; 4. Árpád siri álma, E. Kovács Gyulától. Szavalja:
Ablonczy Pál; 5. Az 1849 év utáni időszak jellem-
zése, Bazovszky Lajostól; 6. A fogoly lengyel Csen-
gei Gusztávól. Szavalja: Vinis Viktor. — Ezzel kaposo-
lathán megjelezzük még, hogy az ifjúság önképző
(„Tompá”)-körének ez idei tisztviselő kara: Dr. Veres
Samu tanár elnöklété mellett a következőleg alakult meg
ifjúsági elnökké választották Ladányi Bélát; titkárra:
Kovács Lászlót, főjegyzővé: Vinis Viktort, pénztárosa-
sá: Bazovszky Lajost a VIII. oszt. növendékei közül;
aljegyzővé s ellenőrré pedig Vincze István és Len-
gyel Iván VII. oszt. tanulókat

Esperesválasztás. Glauf Pál helybeli derék lelkész
a kishonti ev. esperesség szavazattöbbséggel esperes-
té választotta. A legtisztább hazafias érülettel üdvözöljék
ezt a helyes választást!

Tanügyi előadó Zachar Gusztáv helybeli volt fő-
gymn. igazgató a napokban Budapestre utazott, hogy
mint tanügyi előadó részt vegyen az ág. ev. hitvallásnak
egyetemes gyűlésén. A tisztai ág. ev. egyházkerületnek
időközben e gyűlés elé került ügyeit ő adja elő.

Egy családi erenyekben tüdőklő derék hölgyet
kísért ki okt. 7-én d. u. városunk díszes résztvevő közön-
sége. Az elhunytban ritka jó feleséget szerető anyát és
nagyanyát, gondos háziasszonyt gyászol a bánatban meg-
tört férj Fábry János veterán tanár és széles körű rokoni-
sága, melynek bánatában városunk társadalmának minden
rétege öszintén osztozkodott. Fábry Jánosné temetése, ki
igazán betöltötte földi hivatását, valóban megható volt.
D. u. 3 órakor a szomoru háznál a szebbnél-szebb koszorú-
kal megtelt ravatal mellett gyászadalokat énekelt a helybeli
ág. ev. énekkar. Utána Glauf Pál helybeli lelkész és
újjonnan választott esperes a fájdalomtól mélyen megren-
dült érzés hangján lélekemelő imádságot mondott. Majd az
énekkar újból elhangzott kesergő éneke után megindult
a gyászkíséret, a mely hosszu sorban vonult a halottas
kosai előtt és után. Bizony sok szemből kiesordult a fájó
ézés könyje, midőn látta a mélyen kesergő férjét, gyer-
mekeit és unokáit, kik alig tudtak elszakadni még a sir-
nál is a kedves és felejtethetlen halottól. A mind a sirig-
menő résztvevő közönség száma kis városunkban a ritka-
ságok közé tartozik. Ott láttuk a közelebről érdekelt bá-
natos atyafiakon kívül városunk sok notabilitását, sok tiszt-
viselőt, a különféle tanteszüleket, tanárokat, a tanuló
ifjúság teljes nyolcz osztályu növendékeseregét és még
igen-igen sok hölgyet, a kiknek arczán a megható rész-
vét méltó kifejezése nyilvánult. A temetés rendezése Hol-
lós József vállalkozónak igazán díeséretére válik. A ko-
porsót igen sok díszes koszoru ékesíté természetes és
mesterséges virágokból készítve. A család minden tagjá-
nak koszoruján kívül szép és ékesen kiállított feliratu
koszorukat vettünk észre, mint a főgymn. tanárkére, ta-
nuló ifjúsá é, Reisz-Marikovszky Emma urhölgyé, a Hu-
doba- és R. Vozáry Gyula családjaé stb. A kiadott gyász-
jelentés szövege a következő: Mély fájdalommal je-
lentjük a példás feleség, a legjobb anya, anyós és nagy-
anya, valamint szerető testvér Fábry Jánosné szül.
Turesányi Teréznek folyó évi október hó 5-én esti 9¹/₂
órákor, életének 58-ik, boldog házasságának 36-ik évében
hosszas és kinos szenvedés után történt gyászos elhunyt-
tát. — A boldogultnak hült tetemei folyó évi október hó
7-én d. u. 3 órákor fognak az ág. ev. egyház szertartása
szerint a rimaszombati sírkertben, örök nyugalomra tétel-
ni. — Aldás lebegjen a drága halott hamvai fölött! —
Rimaszombat, 1890. évi október hó 5-én. — Fábry Já-
nos, férj. — Fábry Gizella, férjezett Groó Vilmosné,
Fábry Etelka, öz. Bernát Gyuláné, Fábry Géza, Fábry
Aranka, férjezett Kerekes Dezsóné, Fábry Ida, férjezett
dr. Zehery Istvánné, Fábry Zoltán, gyermekei. — Groó
Vilmos, Kerekes Dezső, Dr. Zehery István, vök. — Groó
Béla, Bernát István, Bernát Ida, Bernát Géza, Kerekes
Jenő, unokák. — Turesányi Lujza, férjezett Szlavy Lajos-
né, Turesányi Ödön, Turesányi Antonia, férjezett Rapalsz-
ky Gyuláné, testvérek.

Halalozas. Sulyos vesztéség érte Simkó Endre
helybeli polgári leányiskolai tanárt, a mennyiben alig
költözött városunkba, már forrón szeretett neje e hó 7-én
elhunyt. — A megboldogult haláláról a következő gyász-
jelentést adták ki: Simkó Endre és fiacskája Zoltán: to-
vább öz. Pribila Pálné mint anya; öz. Simkó And-
rásné mint anyós, nemkülönbön az összes rokonság nevében
is, fájdalomtól megtört szívvel jelentik a feledhetetlen
példás feleség, a legjobb édes anya, szeretett gyermek,
meny, illetve rokon Simkó Endréné szül. Pribila
Paula asszonynak, folyó évi október hó 7-én, délután 1/2 3
órákor, életének 26-ik, boldog házasságának 3-ik évében,
hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. Az el-
költözöttnek mulandó porhüvelyé folyó hó 9-én, délután
3 órákor fog a róm. kath. egyház szertartásai szerint
az örök nyugalomnak átadatni. Az engesztelő szent mi-
se-áldozat folyó hó 13-án, reggeli 1/2 9 órákor fog a Min-
denhatónak bemutatatni. — Aldás és béke lengjen a drága
halott hamvai felett! — Rimaszombat, 1890. október 7.

Nemmagyarosítás. Hoseliez Margit és Erzsébet
helybeli illetőségű losonci lakosok vezeték nevének „Ha-
vas“-ra kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.
Bár többen követnék példájukat!

**A rimaszombati m. kir. földmives intézet fais-
kolájában** nemesített gyümölcsfák, bokrok és gazdasági
fák árjegyzékét volt alkalmunk megtekinteni. Benne 55
féle nyári, őszi, téli, almafa, 30 fajta különböző körte, 8
féle cseresznye, 5féle szilva és többféle gyümölcsfa-alany,
szőlővessző, bokor és gazdasági fa, továbbá dió és eperfa,
végül fűzdugvány kosárfűzéshez és oltó vessző igen oléso
áron kapható. A megrendelések az igazgatósághoz inté-
zendők, mely az elküldést pontosan eszközki készpénzfizet-
és vagy utánvét mellett. Kivánatos dolog volna, hogy
gazdáink a kínálkozó alkalmat fölhasználva, minél számo-
sabban vásárolnának az ott kapható nemesített gyümölcs-
fákból, sőt helyes volna az is, ha községeink előjárói a
helységek közelében, vagy az utak mentén más vidékek
példájára az eperfák tenyészését szokásba hoznák. A nép
értelmese vezetők, papok, tanítók, jegyzők, esekély utánjá-
rással, kevés költséggel ezt könnyen megtehetnék s miál-
tal a jelen s jövő nemzedék halás elismerése mellett a
közjóra működne.

Vármegyei ujdonságok.

A király nevenapja Forgácsfalán. Forgácsfalán, —
mint minden nagyobb nemzeti ünnep alkalmával — a
király neve napján magyar isteni tisztelet volt, melyet a

helybeli r. kath. plébános Dortsák József és Jókovi Emil
kokovai kántortanító végzett. Az énekek a nagy mise alatt,
kiválóan magyarul énekeltek s öröm volt hallgatni e
tót község templomában az örömlhangokat, midőn a „Ki-
rályunkért esedeklünk“ ezimű ének, a kimenet alkalmával
pedig a „Szózat“ felhangzott. Az istentisztelet után az
intelligens csoport a plébános urnál gyűlt össze, a kol a
plébános Ó felsége a király. Holics Elek, helybeli körjegy-
ző pedig ő felsége a Királynéra emelt poharat, buzdítva
a jelenlévőket a hazafiságra. Igazán jól esik az idegennek
itt északon hajos nyelvünket hallani zengeni, s csak tisz-
telni lehet ezért a község érdemes vezetőit! Eljenek!

Cebura Fülöp herczeg nejevel, Lujza herczegasz-
zonyával e hó 4-én hagyták el a Garam vidéket. Az utolsó
napokban vendégei voltak Szapáry Péter gr. és Döry báró,
a herczeg adutjának. Ő fenségeik gyermekei még egy hé-
tig maradnak Pohorellán, azután Szt.-Antalra mennek.

Október 6-ik: Prágayon. Nem régebben költöttünk
e derék gyülekezet életéből egy felemelő, szép jelenséget,
mely egyházas érületéről és vallásos buzgóságáról tesz
bizonyosságot. Értjük a szép lefolyásu Károlyi ünne-
pélyt. — Most ismét azt halljuk, hogy a szabadság- és
hazaszeretet oltárán áldoztak az aradi vértanuk, gyászos
kivégztetésének 41-ik évfordulóján. — Az emlékezőes
nap reggelén, mintegy ünnepi alkalmával, színelültig meg-
telt a gyülekezet kiesiny temploma, honnan a meghatótt
keblekből szinte zokogva tört ég felé a XC-ik Zsoltár
megindító dallama. Ezt követte S. Szabó József lel-
kész gyászimája, mely alatt nem egy szembe gyülemlett
meg a fájdalmas visszaemlékezésnek keserű vize. Jól eső
örömmel jegyezzük fel az előre törő, értelmes községnek
eme hazafias ténykedését is, s hogy lássák és hallják,
felmutatjuk azt a többi községeknek is. Itt a példa, kö-
vessétek!

**A nagyroczei középkereskedelmi iskola megnyi-
tása.** Mint lapunk legközelebbi számában már jeleztük
hogy a nagyroczei kereskedelmi iskola okt. 2-án nyit-
tatt meg. — A mint ottan írják, a kiváló fontosságu
és felette praktikus intézet meguyítására a város egész
művelt társadalma összegyűlt. — Mihalik Dezső, a nagy-
roczei polgári iskolaszék elnöke és a kulturális törekvések
buzgó apostola ez alkalmával oly jeles beszédet tartott,
hogy szolgálatot véltünk olvasóinknak tenni, midőn e sok
társadalmi kérdést mélyrahatólag tárgyaló szónoklatot
lapunkban egész terjedelmében közöljük. — Mihalik nagy-
hatásu beszédére Rőzey István igazgató választott s verve-
vel előadott szónoklata szintén hozzájárult az ünnepi
hangulat emeléséhez. — Az ünnepséget a város díszes
fűrdőjében barátságos lakoma fejezte be, melyen lelkes
toasztokban éltették mindazon férfiakat, kik az iskola lé-
tesítése érdekében munkálkodtak.

**A gömöri ev. raf. tanítótestület rendkívüli köz-
gyűlése** Tornallyán tartottott f. hó 6-án. E szomoru em-
lékü napon Aradon ezeket gyűjtött össze a nemzeti ke-
gyelet, oda mintegy 40 külvárosi tanítót vitt el a barát;
és kartársi meleg érzés, mely a nyáron oly váratlanul el-
hunyt Szűgyi László zádorfalvi volt ev. raf. tanító sirja
felett is a hó emlékezet fényével besugározva ragyog. —
Még friss a seb, szaggató a fájdalom, melyet halálával
széles körben, de senki sem ugy, mint a tanítótestület
keblében fölkelte, ezért a gyűlésen valami mélabas bo-
rongás, a fájdalomnak eltitkolhatatlan hatása ült a sze-
mekben, az arczokon, a jelenvoltaknak egész valóján. —
A tanítótestület feledhetlen elnökét gyászolja a megbol-
dogultban, kit életében színeletlen szeretet környezett, rava-
talára a busongó bánat sirta le könyeit, sirja felett pedig
a vesztéséget feledni nem tudó kegyeletes emlékezet sze-
lid világa viraszt. E világ égett a tornallyai ev. ref. is-
kola termében, a hol — a tanítótestület gyűlésében részt-
venni — a következő papok is megjelentek: Nagy Pál,
esperes, Batta György, S ághy Sándor, Th úry Sándor,
Mészáros József, Buzi Márton, S. Szabó József,
— Tornallyai Zoltán világi elnök megnyitván a
gyűlést, Csizy Béla testületi főjegyző adott kifejezést azon
pótolhatlan vesztéség feletti fájdalomának, mely a testületet
mindenek felett tisztelt és szeretett elnökének elhunytával
érte s indítványozta, hogy a testület egyrészt emeljen
emlékvet nekí, másrészt halálának évfordulóján, Zádorfalán,
halála és kegyelete jeléül — egy a jeles férfiúhoz méltó
gyászünnepélyt rendezzen. Beeske Balint szép szavakkal
ecsetelvén az elhunyt érdemeit, a lelkesedésnek azon ra-
jongásával tette magáévá az indítványt, melyet egyedül a
hódolattal vegyes szeretet képes emberben felköltetni.
— Szép jelenet volt ez! Belől a szívek sajogtak, kint
a szemek ragyogtak! A zord halál rablásának, ez a
szép hála adójának szólt. A gyűlés rögtön egy bizott-
ságot nevezett ki Tornallyay Zoltán elnöklété alatt Beeske
Balint, Csizi Miklós, Csizi Béla, Tóth Samu és Mares
János tagokból, kik a gyászünnepség programját meg-
állapítsák, s munkájukat azonnal meg is kezdve még ott
a gyűlésben felkérték Nagy Pál esperest egy alkalmi
ima mondására, ki arra fájdalmas érzések között vállako-
zott. Emlékbeszédet Beeske Balint tart, rövid siri-szóza-
tot Csizi Béla, a tanító énekkart pedig Csizi Miklós fog-
ja vezetni. — Az emlékek költségei — egyelőre circa
80 firtig — közadakozás útján szerzetnek be, nem
akarván a testület szűkköbléleg seukit elzárni attól, hogy
Szűgyi László emlékére a kegyelet filléreit letegye. —
A gyűjtőív mindjárt szétboaszajtván, már a gyűlésben 20
frtot eredményezett. — Az elnöki teendők végzése a jó-
vő évi tisztújító közgyűlésig, törvény szerint, Kovács Ede
első alelnök tiszte leend. Fájdalmasan vette tudomásul a
közgyűlés Fülep Bénéjamin levelét, melyben — miután
újabb állásával öszszefüggésben — megható búcsúszavak-
ban mond le a testületben elfoglalt mindennemű tisztsé-
géről, nemcsak, hanem még a testületből kilépését is —
noha ezt tenni neki is fáj — bejelentette, mit a testület
ügybuzgalma- és tevékenységéért sajnálattal örökítet meg
gyűzőkönyvében. — A rendkívüli közgyűlés ezzel vé-
get ért. gy.

A szabadságharcz vértanui ez. ezikkben, melyet
Hentaller Lajos irt az „Egyetértés“ vasárnapi tárczájában,
a sok ártatlanul vagy legalább hazajók szerelméért el-
ítelt mátyokról szólva, néhány bennünket közelebről ér-
deklő sort is találtunk. Ezeket jónak láttuk szó szerint
ide írni: „1850. febr. 15-én végezték ki Istók Imre, göm-
örmegyei lókósházi születésű szolgabíró, ki állítólag
gyilkosságot követett el, (előtt egy osztrák katonát) s a
fegyveres lázadásban részt vett. Kezdetben kétélre ítélték,
de Hajnau kegyelmet adott neki löporra és golyóra.“ Ez
is egy adat annak számára, a ki egykor vármegyénknek
a szabadságharczban való részvétét szándékozik megírni.

Temesvári kiállítás ügyében. 450. sz. — A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur ő nagyméltóságának védnöksége alatt Temesvárott 1891. évi július hó 19-től ugyanazon évi szeptember hó 13-ig délmagyarországi ipar és mezőgazdasági kiállítás fog rendezetni, mely habár csak a temesvári kereskedelmi és iparkamara területére fog terjedni, a szabályzat 2. §. b) pontja értelmében hazánk minden részéből elfogadtatnak kiállítók oly gyári és kézműipari készítményekre, melyek a nevezett kamara területén nem állíthatnak elő vagy melyeknek meghonosítása kívánatos vagy végül melyek állami kedvezményben részesített ipartelepeken készülnek. — E kiállítás szabályzata alólírott kamara irodájában megszerezhető s a kamara iroda közben jár e kiállítás ügyében, megjegyezvén, hogy a kiállítás bizottsággal portóméltóságban lehet levelezni. Tér-díj az iparesernokban négyszeg méterenként 1 frt 50 kr. — 4 frt, a gépesernokban 5 frt. A bejelentési ívek 1891. január hó 31-ig küldendők be. — Miskolczon, 1890. szept. 29. — Radvány István elnök, Dr. Szentpály István titkár.

Szerkesztői üzenetek. Munkatársainkat, kik közleményeikkel szívesek voltak felkeresni, egy kis türelemre kérjük. Napi érdekű közleményeink nagy halmaza miatt ezekre csak jövő számunkban kerithetünk sort.

Felelős szerkesztő: **Dr. Veres Samu.**
Kiadó-tulajdonos: **Dr. Bernát István.**

Magán-hirdetések.

Bérleti hirdetmény.

3710. sz. — Szab. Rimaszombat r. t. városának **vásárjog** czimén gyakorolt királyi kisebb haszonvétele, folyó évi november hó 1-től számítandó 3 (három) egymásután következő évre, a **folyó évi október hó 13-ának** d. u. 3 órájára tűzött határidőben, a városháza tanácstermében tartandó nyilvános árverés útján bérbe adatik.

Az árverési feltételek az újonnan átdolgozott s felsőbb helyen jóváhagyott piaci helypénz ár-szabály. — a hivatalos óra alatt — a polgármesteri hivatalnál megtekinthető.

Kikiáltási ár: 5800 frt, bánatpénz: 300 frt.

Kelt szab. Rimaszombat r. t. város tanácsának 1890. évi szeptember hó 26-án tartott ülésében.

Szabó György, polgármester.

Árlejtsési hirdetmény.

Szab. Rimaszombat város eselédei részére a **jövő évre szükséges ruhaneműnek** árlejtsés melletti kiadására határidőül **f. évi október hó 13. napjának** délutáni 2 órája kitűztek.

Az árlejtsési feltételek valamint a ruhaneműk jegyzéke a rendőrkapitányi hivatalnál — a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kikiáltási ár 1004 frt bánatpénz 100 frt.

Rimaszombat, 1890. október hó 2-án.

Id. Badiny, r.-kapitány

Eladó ház!

Rimaszombatban a **losonczy-utca 58. szám** alatt fekvő **kőből épült lakoház,** készpénz fizetés mellett, szabad kézből eladó. Értekezhetni: **Petrik Gyula** urral. Lakik: **Nádasdi gyár** (Borsodmegye).

Árverési hirdetés.

24269. sz. — A rimaszombati m. kir. pénzügyigazgatóság részéről közhírré tétetik, hogy a Gömör-Kishontvármegye rimaszombati járásban fekvő **Várgede (fűr-dővel), Kis-Gömöri, Kerekgede és Gortva-Kisfalud** községek területén

a) a szesz italoknak kimérése és kismértékben való elárúsítása után fizetendő italmérsi adó beszedési jogra vagy esetleg

b) a kizárólagos italmérsi jogosultság s ezzel együtt az italmérsi jövedékről szóló törvény végrehajtása iránt 1889. évi 33.450. pénzügyminiszteri szám alatt kiadott utasítás 131. §-ának V. pontja szerinti korlátok között gyakorolható kismértékben való elárúsítás után járó italmérsi adó beszedési joga,

mindkét esetben az 1890. évi október hó 16-ik napjától kezdve 1891. évi december hó 31-ig terjedő időre feltétlen hatálylyal és az 1892. évre a kölesönös felmondás fentartásával nyilvános árverés útján haszonbérbe adatik.

Az árverés az alólírott kir. pénzügyigazgatóság hivatalos helyiségében 1890. október hó 15., 16., 17. napján délelőtt 8 órakor fog megtartatni.

A kikiáltási ár Várgeden 1822 frt, Kis-Gömörben 110 frt, Kerekgeden 200 frttal és Gortva-Kisfaludon 350 frttal meg van állapítva.

Az árverésen részt venni kívánók kötelesek bánatpénzül a kikiáltási ár tizedrészét 10% -át készpénzben letenni.

A községek, mint jogi személyek bánatpénz letételére nem köteleztek.

Az írásbeli ajánlatok 1890. évi október hó 15-ik ján délelőtt 8 óráig lepecsételve a pénzügyigazgatóság főnökének adandók át, illetve posta útján oly időben küldendők meg, hogy azok a mondott határidőig kézbesítve lehessenek.

Rimaszombat, 1890 szeptember 28.

Natkovszky.

Hirdetmény.

A Rimaszombati kir. trvszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Károlyi Károly** kokovai lakos közbirtokossági igazgatónak önkéntes árverési ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Kokova községben fekvő a kokovai 61. sz. jtkvben kokovai közbirtokosok nevével álló 374, 375, 376, 377, 381, 508, 509, 510, hrsz. a. malomház, 98, 188, hrsz. alatti udvar, kert, malom árok és malom feletti tér 610 frt, 655, 656, 657, hrsz. a. vendéglő 159, hrsz. udvar és kert 329 frt, 1836-a, 1836-b; 1836-c. hrsz. a. koresmaház udvar és szántóföld, az árverést 1052 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1890. évi november hó 23-ik napjának** d. e. 10 óráján Kokova községben a község házában megtartandó nyilvános árverésen eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10% -át készpénzben, vagy az 1881 LX. t. cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombatban, 1890. évi július hó 18.

A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Tomcsányi, kir. törvényszéki bíró.

Hirdetmény.

3246. szám. — A **Bédova** községében gyakorolt italmérsi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. ügy. minisztr. rendelet 9. és 10-ik §§-hoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi november hó 8. napjának d. e. 9 órája** a kir. törvényszék 17. sz. hivatalozobájába kitűzött. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

Kir. trvszék Rimaszombat, 1890. szept. hó 19.

Fornét,

Cseh,

kir. trvszéki elnök.

kir. trvszéki jegyző.

Hirdetmény.

3151. szám. — A **Jéne** községben gyakorolt italmérsi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10-ik §§-hoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi október hó 23. napjának d. e. 9 órája** a kir. trvszék 14. sz. hivatalozobájába kitűzött. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

Kir. trvszék Rimaszombat, 1890. szept. 23.

Fornét,

Cseh,

kir. tszéki elnök.

kir. tszéki jegyző.

Hirdetmény.

2711. sz. — A **Felső-Szuha** községében gyakorolt italmérsi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §§-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890-ik évi október hó 30. napjának d. e. 9 órája** a kir. tör-

vényszék 9-ik számú hivatalozobájába kitűzött. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

A rimaszombati kir. trvszék, 1890. szept. 2-án.

Fornét.

Cseh,

kir. tszéki elnök.

kir. tszéki jegyző.

Hirdetmény.

3192. sz. — A **Perjéce** községben gyakorolt italmérsi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §§-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi október hó 25-ik napjának d. e. 9 órája** a kir. törvényszék 14. számú hivatalozobájába kitűzött. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

A rimaszombati kir. törvényszék, 1890. szept. 23-án.

Fornét.

Cseh,

kir. tszéki elnök.

kir. tszéki jegyző.

Köedénygyár bérbeadása.

A Gömör-Kishont vármegyében fekvő murányvári hercegi uradalom Murányallya községében létező köedénygyára **1891. január hó 1-től** 3, esetleg 6 évre írásbeli ajánlat útján bérbeadandó.

Ezen köedénygyár be van rendezve 4 égető kemencével, az ezekhez szükséges összes műhelyekkel, raktárakkal, valamint korongok, kádak, asztalok, állványokkal és egyéb leltári szerekkel.

Egy külön épületben kamrával, konyhával, pinceszével, ólakkal ellátott lakás van.

Tartoznak ezen köedénygyárhoz még egy külön helyen épült mázróli malom és Kövi község határában az agyagszádlók után az uradalmat illető 5/6 ár.

Az eddigi bérösszeg volt 660 frt s az uradalmat ezen bérleti tárgy után terhelő adók és tűzbiztosítás megtérítése.

A bérleti ajánlatok folyó évi november hó 20-ig az urad. ügyési hivatalához Nagy-Röczére adandók be.

A bérleti feltételek vagy az alólírt ügyési vagy Murányallyán a mérnöki hivatalnál tekinthetők meg, mely hivatalok kívánatra minden felvilágosítással készséggel szolgálnak.

Nagy-Röczén, 1890. október 5.

Coburg hercegi gömöri ügyési hivatal.

Hirdetmény.

3342. sz. — A **Felső-sajó községében** gyakorolt italmérsi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10-ik §§-hoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi november 10. napjának d. e. 9 órája** a kir. trvszék 17. sz. hivatalozobájába kitűzött. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

Kir. trvszék Rimaszombat, 1890. szept. 23.

Fornét,

Cseh,

kir. trvszéki elnök.

kir. trvszéki jegyző.

A legnépszerűbb és a legelterjedtebb magyar napilap.

X-ik évfolyam.

A legnépszerűbb és a legelterjedtebb magyar napilap.

„BUDAPESTI HIRLAP”

Szerkesztők és laptulajdonosok:

CSUKÁSSY JÓZSEF és RÁKOSSY JENŐ.

A „Budapesti Hirlap”-nak a hazai művelt olvasóközönség vetette meg alapját. A lap eleitől fogva megértette a magyar közönség szellemét, minden pártérdek mellőzésével küzdött nemzetünk- és fajunkért, ez egyetlen jelszóval: **magyarság!** Viszont az ország legkiválóbb intelligenciája is azonosította magát a lappal, fölkarolva azt oly módon, mely páratlan a magyar újságírás történetében. A hazai sajtóban máig a legfényesebb eredményt a „Budapesti Hirlap” érte el; legnépszerűbb, legelterjedtebb lapja az országnak.

A „Budapesti Hirlap” **politikai cikkeinek** iránya, mint eddig, ugy ezentul is mindenkor nemzeti és pártérdekektől független. **Politikai hírei** széleskörű összeköttetések alapján a legmegbízhatóbb forrásokból származnak. Az országgyűlési tudósításokat a gyorsírói jegyzetek alapján szerkesztik. Magyarország politikai és közelete felől távirati értesülésekkel látnak el rendes levelezők, minőkkel minden városban, sőt nagyobb községekben is bír a lap. „Budapesti Hirlap” **távirati tudósításai** manap már teljesen egy fokon állanak a világsajtó legjobban szervezett hírszolgálatával. A „Budapesti Hirlap” **Tárczarovata** a lapnak egyik erőssége és mindig gondot fordít rá, hogy megmaradjon előkelő színvonalán. **A napirovatokat** kitünő zsurnaliszták szerkesztik s a helyi értesülés ismert legügyesebb tudósítónkra van bízva. **Rendőrségi és törvényszéki rovatai** külön-külön szerkesztői a főváros sötét eseményeit is mindig oly hangon tárgyalják, hogy a „Budapesti Hirlap” helyet foglalhat **minden család asztalán.** **A közigazgatási rovatban** a magyar gazda, birtokos, iparos, kereskedő megtalálja mindazt, a mi tájékozására szükséges. **A regényesarnokban** csak kiváló írők legújabb műveit közli.

Az előfizetés feltételei: Egész évre 14 frt, félévre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr, egy hóra 1 frt 20 kr. Az előfizetések vidékről legezészerűbben postautalvánnyal eszközölhetők következő czim alatt: **A „Budapesti Hirlap” kiadóhivatalának, IV. kerület, Kalap-utca 16. szám.**

3—3.